

Ягупов В.В. Чинники формування та розвитку інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників у системі професійно-технічної освіти / В.В. Ягупов // Матеріали зв. наук.-практ. конф. [“Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання”] (м. Київ, 7, 19 квітня. 2016 р.). / Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України: в 2 т. / за заг. ред. В.О. Радкевич. – К. : ПТОО НАПН України, 2016. – Т. 1. – С. 49-51.

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Василь Ягупов,

доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії
дистанційного професійного навчання Інституту ПТОО НАПН України

Реалізація функцій педагогічними працівниками ПТНЗ передбачають безпосереднє опрацювання великого обсягу інформації, що необхідний насамперед для якісної організації педагогічної діяльності. Такий вид діяльності має назву інформаційно-аналітична діяльність (ІАД). Окремі аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення у системі освіти вказують В.Ю. Биков, Л.М. Калініна, О.М. Спірін та ін., у тому числі ПТНЗ – Л.М. Петренко, В.В. Ягупов. Проте, до цього часу недостатньо розв’язана проблема формування і розвитку інформаційно-аналітичної компетентності (ІАК) педагогічних працівників ПТНЗ, особливо в інформаційному суспільстві. Перехід провідних країн світу до стадії інформаційного суспільства впливає на всі сфери життєдіяльності кожної людини та конкретного фахівця, коли мінімальною вимогою до них є здатність і готовність працювати з інформацією. Відповідно, культура інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД) є показником універсальної професійної придатності сучасних фахівців. У зв’язку з цим формування і розвиток інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ є актуальною теоретичною та прикладною проблемою.

Необхідність дотримання вимог компетентнісного підходу до

формування і розвитку інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ зумовлено **провідними чинниками**, які мають безпосередній вплив на функціонування професійно-технічної освіти.

Перший чинник – це *глобалізація* всіх сфер життєдіяльності особистості, фахівця і суспільства. Слід пам'ятати, що глобалізація – це складне й неоднозначне явище, яке має як позитивні, так і негативні аспекти. Глобалізація соціального розвитку та її теорії також мають безпосередній вплив на функціонування і розвиток освіти як в окремих країнах, так і в світі в цілому. У США такий світоглядний підхід отримав назву глобальної освіти, а на пострадянському просторі його частіше визначають словосполученням «планетарне мислення», «планетарна освіта». Безумовно, ПТО не може стояти насаперед в силу об'єктивних причин відсторонь від процесів глобалізації. Зокрема, її вплив на освіту зумовлений такими аспектами: перенесенням на соціальну сферу в цілому та на освіту зокрема неоліберальної ідеології, яка є характерною для глобальної економіки; науково-технічним прогресом і розвитком ІКТ; прагненням світового співтовариства до формування в сучасних умовах нових глобальних цінностей. Отже, будь-який фахівець, у тому числі і педагогічні працівники не можуть стояти відсторонь від глобалізаційних процесів в освіті. Вони мають їх обов'язково враховувати в своїй професійно-педагогічній діяльності.

Другий чинник – це перехід провідних країн світу до стадії *інформаційного суспільства*, коли мінімальною вимогою до будь-якого фахівця є його здатність і готовність працювати з інформацією – інформаційна грамотність. З переходом людства до інформаційної доби відбуваються істотні зміни у цілях, завданнях, змісті, формах, технологіях і результатах набуття особою освіти, що зумовлює переосмислення педагогічних теорій, концепцій, методичних основ організації навчального процесу з орієнтацією на сучасні особистісні, соціокультурні, професійні та ціннісні пріоритети людського буття та самоактуалізації особи як особистості, громадянина та фахівця в інформаційному суспільстві.

ПТО не може стояти в відстронь від інформатизації, а має як можно найшвидше включитися цей процес та цілеспрямовано підготовувати майбутніх кваліфікованих робітників до активної життєдіяльності та професійної самоактуалізації в інформаційному суспільстві. А відповідні інформатизаційні процеси в системі ПТО будуть і вже суттєво впливають на цілі, зміст, організаційні форми, методи, методики і насамперед технології навчання та управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів, що призводить до істотних змін у діяльності учнів, педагогічних працівників, керівників ПТНЗ і відповідно вона має охопити всі напрями і сфери їх діяльності та суттєво змінити. Вона насамперед передбачає широке впровадження і використання ІКТ для реалізації навчальної, виховної, наукової, методичної, інформаційно-аналітичної, управлінської та інших функцій педагогічними працівниками.

Третій чинник – це необхідність цілеспрямованої реалізації педагогічними працівниками інформаційно-аналітичної функції. Це пов'язано також тим, що в Настанові з оцінювання ІКТ в освіті (UNESCO Institute for Statistics) запропоновано 45 показників, за якими здійснюється оцінювання стану їх впровадження у навчально-виховний процес [8]. Ці показники універсальні для всіх систем освіти. У зв'язку з цим вони можуть бути основними напрямками реалізації інформаційно-аналітичної функції педагогічних працівників.

Четвертий чинник – це ступень інтелектуальності і складності інформаційно-аналітичних завдань у ПТНЗ, які вирішуються різними посадовими особами. Ці завдання суттєво між собою відрізняються. На основі цього їх можна *класифікувати* на п'ять класів. Перший клас – найбільш прості завдання, які складаються з повністю формалізованих процедур і виконання яких, крім витрат часу, не становить ніякої складності для виконавців; другий – більш складні завдання, які стосуються ухвалення управлінських рішень в умовах ризику; третій – складають слабко структуровані завдання, які містять невідомі або невимірювані компоненти (кількісно не оцінювані); для них характерні відсутність методів розв'язання на основі безпосереднього

опрацювання даних; четвертий – завдання прийняття рішень в умовах протидії та конфлікту; п'ятий клас – найбільш складні завдання прийняття рішень, які характеризуються відсутністю можливості формалізації через високий ступінь невизначеності.

Відповідно, педагогічних працівників у галузі ІАД можна умовно поділити на такі групи : перша група – керівники; друга – спеціалісти-фахівці (методисти, педагогічні працівники та ін.); третя – технічні працівники (допоміжний персонал).

Отже, вищевикладене свідчить про необхідність широкої ерудиції, професійної, психологічної та особистісної готовності, професійно-педагогічної підготовленості та практичної здатності педагогічних працівників у системі ПТО до роботи з інформацією, що має назву інформаційно-аналітична діяльність. Відповідно, у них необхідно для цього цілеспрямовано розвивати (а в окремих випадках, на даль, і формувати) інформаційно-аналітичну компетентність як важливої передумови реалізації ними інформаційно-аналітичної функції в процесі реалізації посадових компетенцій.

Список використаних джерел:

1. Руководство по оценке информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в образовании [Электронный ресурс] / Институт статистики ЮНЕСКО: Документ №2 / – Режим доступа: – <http://fgosvo.ru/uploadfiles/mo/20120916000717.pdf>. – Назва з екрану.